

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Tierps kommun

Anneth Nyqvist
Certifierad kommunal
revisor

Carin Hultgren
Certifierad kommunal
revisor

Viktor Hallström
Revisionskonsult

Mars 2018

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	7
3.2.	God ekonomisk hushållning	7
3.2.1.	Iakttagelser	8
3.2.2.	Revisionell bedömning	9
3.3.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)	9
3.4.	Rättvisande räkenskaper	11
3.4.1.	Iakttagelser	11
3.4.2.	Revisionell bedömning	14

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i huvudsak innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Vissa förslag till utveckling framgår av rapporten.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Inget av de två finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Vi bedömer att redovisningen av måluppfyllelsen av verksamhetsmålen fortfarande ger kommunfullmäktige begränsade möjligheter att bedöma måluppfyllelsen då kommunstyrelsen inte ger en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen. Måluppfyllelsen avseende de övergripande inriktningsmål och kommungemensamma mål 2017-2019 är relativt god men inkluderar övriga mål är måluppfyllelsen betydligt sämre.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna är rättvisande med undantag av materiella anläggningstillgångar då kommunen inte har övergått till komponentavskrivning. Räkenskaperna är i övrigt i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed med följande undantag:

- Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen förvaltningsberättelsen i enlighet med RKR 8.2 kan utvecklas ytterligare.
- Avsättning för deponier, nuvärdesberäkning har inte gjorts utifrån RKR 10.2.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för

att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsmed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2017-03-14. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-03-27 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-10.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i tillräcklig omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. I likhet med tidigare års bedömning anser vi att olika typer av nyckeltal skulle vara relevant att visa från olika verksamhetsområden. Detta bör på ett tydligare sätt framgå av förvaltningsberättelsen.

Vi saknar en jämförelse med gjorda prognoser under året och en förklaring till det försämrade resultatet. Det prognostiserade resultatet uppgick till +18,0 mnkr medan det slutliga resultatet uppgick till +4,0 mnkr.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet under rubriken drift- och investeringssammandrag samt i organisationsschema. Utifrån RKR:s rekommendation 8:2 kan avsnittet kompletteras med personalförhållanden och andra förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning som exempelvis en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker.

Investeringsredovisning

Årets investeringar för kommunen redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplýsningar om budgetavvikelse för större investeringar lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Investeringsbudget för 2017 uppgår till 98,4 mnkr och av dessa har 56,3 mnkr förbrukats. En förklaring till avvikelse i form av förseningar m.m. lämnas. En redovisning av större investeringar lämnas. Vi menar att denna redovisning bör kompletteras med total budget och prognostiserat utfall per projekt.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen påbörjade under 2015 komponentavskrivning på under året aktiverade anläggningar.

I avsnittet redovisningsprinciper anges att investeringar i fastigheter före år 2015 inte kommer att komponentredovisas eftersom de kommer att överlåtas till kommunens fastighetsbolag. Det framgår även att den bedömda arbetsinsatsen för att göra detta bedöms överstiga nyttan då skillnaden för kostnader beräknas bli små. Någon beräkning av resultateffekten av att komponentavskrivning inte görs framgår inte av årsredovisningen, vilket vi anser vara otillräckligt i förhållande till god redovisningssed. Vi kan utifrån granskningen inte bedöma storleken på felet. Se även avsnitt Rättvisande räkenskaper.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Total budgetavvikelse uppgår till -18,5 mnkr. Upplýsningar om orsaker till nämndernas och verksamheternas budgetavvikelser lämnas, däremot saknas en jämförelse mot den helårsprognos som gjordes i delårsbokslutet. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Den driftredovisning som presenteras i förvaltningsberättelsen inkluderar interna poster, vilket blåser upp omslutningen av intäkter och kostnader. Av den orsaken går det inte att jämföra exempelvis nettokostnader mellan resultaträkningen i årsredovisningen och driftredovisningen. Driftredovisningen bör utvecklas ytterligare genom att komplettera den analys som görs avseende externa intäkter och kostnader i avsnittet finansiell analys genom att där analysera större avvikelser mot budget. Nedan framgår en jämförelse mellan utfall, årsbudget och den prognos som lämnades i delårsrapporten.

Nämnd/ansvarsområde, tkr	Utfall 2016	Utfall 2017	Årsbudget 2017	Budgetavvikelse	Prognos delår 201708
Revision	-895	-940	-1 020	80	0
Valnämnd	-7	-17	-28	11	0
Jävsnämnd	-28	-30	-39	9	0
Lönenämnd	0	0	0	0	0
It-nämnd	0	0	0	0	0
Kommunstyrelsen:	-1 067 754	-1 137 936	-1 125 771	-12 165	-415
Kommunchef	-21 651	-21 188	-23 227	2 039	1 000
Gemensam service	-26 403	-29 979	-33 454	3 475	1 627
Medborgarservice	-69 479	-71 287	-70 901	-386	300
Produktion:	-950 221	-1 015 482	-998 189	-17 293	-3 342
Kultur och fritid	-63 927	-66 912	-68 074	1 162	0
Förskola	-94 366	-104 173	-98 129	-6 044	-2 467
Grundskola	-228 491	-240 550	-236 933	-3 617	-1 339
Gymnasieskola	-119 492	-121 185	-128 258	7 073	614
Äldreomsorg	-223 812	-239 985	-232 150	-7 835	0
Funktionshinderomsorg	-84 760	-90 667	-85 468	-5 199	-3 000
Individ- och familjeomsorg	-135 373	-152 011	-149 177	-2 834	2 850
Verksamheternas nettokostnad	-1 068 684	-1 138 923	-1 126 858	-12 065	-415
Finansiering	1 109 953	1 142 927	1 149 350	-6 423	-4 046
Summa nettokostnad	41 268	4 005	22 492	-18 487	-4 461

Utfall jämfört med budget

Verksamheterna visar ett sammantaget underskott mot budget om -18,5 mnkr. Fem av kärnverksamheterna redovisar negativ budgetavvikelse medan två redovisar en positiv avvikelse mot budget. Det är förskoleverksamheten som redovisar störst negativ budgetavvikelse (-6,0 mnkr) medan gymnasieverksamheten redovisar den största positiva avvikelsen (+7,8 mnkr).

Prognossäkerhet

Jämfört med prognosen i delårsbokslutet har budgetavvikelsen försämrats med 14 mnkr, från -4,5 mnkr till -18,5 mnkr. Den största skillnaden mellan lämnad prognos i delårsrapporten och faktiskt utfall redovisas av gymnasieskolan, äldreomsorgen och individ- och familjeomsorg.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Balanskravsresultatet uppgår till +1,8 mnkr efter att reavinster korrekt eliminerats. Inga tidigare underskott finns kvar att återställa.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller till viss del en utvärdering av ekonomisk ställning. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv, vilka redovisas i förvaltningsberättelsen. I den finansiella analysen finns även nyckeltal och analyser om låneskuld, finansnetto, pensionsförpliktelser, soliditet etc. För att ytterligare höja värdet i denna redovisning bör det finnas mål att utvärdera nyckeltalen mot.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i huvudsak innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Avvikelse mot lag och god sed sker avseende komponentredovisning.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har i dokumentet Plan för Tierps kommuns ekonom och verksamhet 2017-2019 fastställt övergripande inriktningsmål för perioden. Vidare har kommunfullmäktige i de ekonomiska styrreglerna fastställt två finansiella mål.

Det övergripande inriktningsmålet, som gäller sedan 2016, är:

Tierp är en attraktiv, inkluderande och hållbar kommun med ekonomin i balans.

För perioden 2017-2019 har Kommunfullmäktige även fastställt kommungemensamma mål inom följande områden:

- Attraktivt
- Attraktivt och hållbart
- Inkluderande
- Ekologiskt hållbart

Kommunfullmäktige har i de ekonomiska styrreglerna fastställt två finansiella målsättningar som avser resultatnivå respektive finansiering av investeringar.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017:

Finansiella mål, fastställda av KF för år 2017	Utfall 2017	Måluppfyllelse 2017
Kommunens resultat ska under planperioden uppgå till minst 1,5 % av summan av skatte intäkter och generella statsbidrag. <i>Detta för att konsolidera ekonomin med beaktande av pensionsskuldens utveckling, finansiera investeringar och ha handlingsutrymme för framtida verksamhetsförändringar.</i>	Resultatet uppgår till +4 mnkr vilket motsvarar 0,3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.	Kommunstyrelsen gör bedömningen att inte uppnås. Vi instämmer i denna bedömning.
Investeringar i den skattefinansierade verksamheten ska finansieras av avskrivningar och resultat för samma verksamhet. <i>Med andra ord ska inte den årliga investeringsvolymen för skattefinansierad verksamhet överstiga summan av avskrivningar och resultatet för den skattefinansierade verksamheten.</i>	Årets investeringar uppgår till 56,3 mnkr medan avskrivningar och resultat uppgår till 43,3 mnkr.	Lämnad prognos indikerar att målet inte kommer att uppfyllas för året. Kommunstyrelsen gör bedömningen att målet inte har uppfyllts. Vi instämmer i denna bedömning.

Av redovisningen framgår att inget av de finansiella målen uppfylls.

Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige beslutade den 15 september 2015 att anta en ny vision för Tierps kommun att gälla från och med år 2016. Utifrån visionen har ett övergripande inriktningsmål samt fyra kommungemensamma mål utarbetats. Utöver dessa har kommunens verksamheter egna mål för respektive verksamhet.

Av årsredovisningen framgår att det pågår ett arbete med att tydliggöra kommunens mål och mätbarheten av dessa. Redovisningen börjar med en beskrivning av målen och vilka aktiviteter som genomförts under 2017. Därefter presenteras bedömningar i tre olika tabeller:

- *Övergripande inriktningsmål och kommungemensamma mål 2017-2019.* Bedömningen är att samtliga mål följer riktningen för att nå målen.

- *Mål utifrån den Regionala utvecklingsstrategin för Uppsala län (RUS)*. Av fem mål följer två riktningen för att nå målen, två av målen har en negativ utveckling jämfört med målen och ett mål följer delvis utvecklingen.
- *Verksamhetsmål*, av 50 mål bedöms 11 vara uppfyllda, 34 delvis uppfyllda och 4 är inte uppfyllda. Det finns även ett mål som inte anses vara applicerbart. 6 av de mål som anses uppfyllda återfinns inom kultur- och fritidsverksamheten.

Sammanställningen innebär att redovisningen har förtydligats jämfört med tidigare år. Vi saknar fortfarande en sammanfattande bedömning avseende måluppfyllelsen.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Inget av de två finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Vi bedömer att redovisningen av måluppfyllelsen av verksamhetsmålen fortfarande ger kommunfullmäktige begränsade möjligheter att bedöma måluppfyllelsen då kommunstyrelsen inte ger en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen. Måluppfyllelsen avseende de övergripande inriktningsmål och kommungemensamma mål 2017-2019 är relativt god men inkluderas övriga mål är måluppfyllelsen betydligt sämre.

3.3. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag (ansvarsutövande)

Av kommunallagen framgår att nämnderna ska redovisa till kommunfullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Inom ramen för denna granskning har de i kommunstyrelsen ingående verksamheterna (utskotten) och nämnderna granskats avseende hur de fullgjort sina uppdrag under året.

Kommunstyrelsen och dess egna verksamhet samt verksamheterna:

- Förskola
- Gymnasieskola
- Äldreomsorg
- Funktionshindradeomsorg
- Individ- och familjeomsorg

Nämnderna är Valnämnd, Jävsnämnd, IT-nämnd och Lönenämnd¹.

Som ett led i granskningen har vi övergripande följt upp att:

- Verksamhetsberättelserna är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar
- Verksamhetsberättelserna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag

¹ Verksamhetsberättelse saknas för lönenämnden.

I övrigt har vi följt upp verksamhetsberättelserna utifrån nedanstående punkter:

- Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse
- Uppdrag under strategiska målområden och verksamhetsområden samt redovisning av dessa
- Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder utifrån genomförd budgetuppföljning
- Nyckeltal eller verksamhetsmått som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling
- Prognossäkerhet
- Riskhantering och intern kontroll

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att verksamhetsberättelserna innehållsmässigt i stora drag är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar samt i allt väsentligt ger en rättvisande bild av utfallet för de olika verksamhetsområdena i förhållande till kommunfullmäktiges budget och uppdrag.

En mall för nämndens och respektive verksamhetsområdes verksamhetsberättelse har utarbetats, vilket gör det möjligt att verksamhetsberättelserna i huvudsak är enhetliga, om än med förekommer viss variation vad gäller disposition och sammanfattande beskrivningar i löpande text. Redogörelse av driftsredovisningen för respektive verksamhet och nämnd skiljer sig dock åt och kan delvis motiveras av verksamheternas olika karaktär. Dock anser vi att en sammanställning i tabellform (i enlighet med anvisningarna) skulle bidra positivt till informationsvärdet.

Det är fortfarande angeläget att komma till rätta med den ekonomiska obalans som finns i verksamheterna, men det är positivt att detta utvecklingsområde presenteras på ett transparent sätt, då såväl underskott som överskott förklaras i verksamhetsberättelserna.

Kommunens generella anvisningar

Följsamheten till de centrala anvisningarna bedöms i stort vara tillfredsställande. Utformningen avviker dock i samtliga verksamhetsberättelser i och med att det inte redovisas någon tabell över större budgetavvikelser per verksamhet och kommentar kring eventuella avvikelser. Detta skulle tillsammans med den verbala beskrivningen och analysen bidra positivt till överskådligheten.

I samband med möten med kommunstyrelsen och utskotten har bl.a. ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat och måluppfyllelse diskuterats.

Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse

Måluppfyllelsen redovisas i styrkort utifrån vision, strategiska utvecklingsområden och övergripande mål. Årets verksamhet analyseras därefter utifrån perspektiven kund, process, medarbetare och ekonomi. Vi bedömer att verksamheterna i huvudsak har redovisat sin måluppfyllelse i enlighet med anvisningarna, men att det varierar mellan nämnd hur redovisningen/bedömningen av måluppfyllelsen görs. Nämnderna redovisar däremot inte någon måluppfyllelse.

Uppföljning av strategier för att uppnå målen
Här redovisas främst aktiviteter för att nå målen.

Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder
Analys av det ekonomiska resultatet och orsakerna till budgetavvikelser finns redovisade i samtliga verksamhetsberättelser. Kvaliteten i analyserna varierar dock. Åtgärdsplaner med anledning av prognostiserade underskott har inte utarbetats.

Vi har granskat samtliga verksamheters utfall utifrån den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen. Se avsnitt 3.1. Driftsredovisning.

Nyckeltal eller verksamhetsmått

Vi anser att det är viktigt att nyckeltal och verksamhetsmått redovisas som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling. Vidare är det viktigt att säkerställa att de indikatorer och nyckeltal som anges i kommunplanen per verksamhetsområde även följs upp i verksamhetsberättelsen. Några sådana redovisas inte.

Prognossäkerhet

Jämfört med prognosen i delårsbokslutet har resultatet försämrats med 14 mnkr, från -4,5 mnkr till -18,5 mnkr. Den största skillnaden mellan lämnad prognos i delårsrapporten och faktiskt utfall redovisas av gymnasieskolan, äldreomsorgen och individ- och familjeomsorg.

Sammantaget kan vi konstatera att prognossäkerhet inte i alla delar har varit tillfredsställande under 2017, varför kvalitén i budgetutfallsprognoserna ytterligare behöver utvecklas på nämnds- och verksamhetsnivå då prognossäkerheten är ett viktigt styrmedel.

Intern styrning och kontroll

Under året har kommunfullmäktige fastställt riktlinjer för och insyn i kommunens verksamhet². Någon redovisning av detta eller uppföljning har inte redovisats i årsredovisningen eller i någon av verksamhetsberättelserna.

3.4. Rättvisande räkenskaper

3.4.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till +4,0 mnkr (+41,3 mnkr). Resultat medför en negativ avvikelse mot budget med ca -18,5 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs för budgetavvikelserna. I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter, kostnader och avskrivningar förändrats i enlighet med nedanstående tabell. Av lämnade upplysningar framgår orsakerna till förändringarna.

² Fastställd i kommunfullmäktige § 72 som gäller fr o m 2017-10-01 t o m 2020-12-31

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2017	Utfall 2016	Förändring, mnkr	Förändring, %
Verksamhetens intäkter	325,4	341,4	-16,0	-4,7%
Verksamhetens kostnader	-1 445,3	-1 380,8	-64,5	4,7%
Avskrivningar	-39,3	-38,5	-0,8	2,1%
Verksamhetens nettokostnader	-1159,2	-1077,90	-81,3	7,5%
Skatteintäkter	826,7	795,6	31,2	3,9%
Generella statsbidrag och utjämning	335,6	323,2	12,4	3,8%
Finansiella intäkter	6,4	5,6	0,8	14,3%
Finansiella kostnader	-5,5	-5,2	-0,3	5,8%
Årets resultat	4,0	41,3	-37,2	

Nettokostnaderna har ökat med 7,5 % jämfört med föregående år medan skatter och generella statsbidrag och utjämning ökat med 3,9 %. Årets resultat uppgår till 4,0 mnkr vilket är drygt 37 mnkr lägre jämfört med föregående år och 18,5 mnkr lägre än budgeterat.

Verksamhetens intäkter har minskat med 16 mnkr och beror i första hand på minskade driftbidrag till flyktingverksamheten. Kontot i resultaträkningen för driftbidrag uppgår år 2017 till 108 mnkr att jämföra med 117 mnkr för år 2016. Ersättning från försäkringskassan har minskat med 5,9 mnkr vilket till stor del kan hänföras till lägre ersättning för personlig assistans.

Skatteintäkter och statsbidrag har ökat med 43,6 mnkr. Detta innebär att intäkterna totalt sett har ökat med 27,6 mnkr samtidigt som kostnaderna har ökat med 54,5 mnkr. Personalkostnaderna har ökat med ca 46 mnkr, lokalhyror med ca 8 mnkr och inhyrd personal med ca 8 mnkr medan köp av huvudverksamhet har minskat med 10 mnkr.

Vi menar att resultatet för 2017 är lågt, +4,0 mnkr. Med tanke på att både regeringen och SKL prognostiserar en betydligt sämre utveckling av skatter och generella statsbidrag framöver är det viktigt att kommunen hinner anpassa kostnaderna i tid.

Vid granskningen av resultaträkningen har inga väsentliga avvikelser noterats.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Undantaget är materiella anläggningstillgångar då kommunen inte har övergått till komponentavskrivning. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Vid granskningen av balansräkningen noterar vi:

- Från och med 2014 finns ett specifikt krav på *komponentavskrivning* av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Vi noterar att kommunen inte har gjort någon komponentredovisning, vilket har angivits under redovisningsprinciper. Bedömningen i redovisningsprinciperna är att resultatet av en komponentredovisning av äldre anläggningstillgångar inte står i rimlig proportion till arbetsinsatsen. För vägar uppges att internt beslut fattats att göra en komponentredovisning för framtida investeringar i vägar.

- I likhet med tidigare år observerar vi att det ur anläggningsregistret är svårt att få fram anskaffningsvärden för enskilda investeringar då endast nettovärden redovisas.
- *Avsättning för återställande av deponier* uppgår till 5,9 mnkr. Avsättning görs utifrån de överskott som redovisas i verksamheten och beräkningen har inte nuvärdesberäknats. Enligt RKR:s rekommendation 10.2 avsättningar och ansvarsförbindelser framgår att en avsättning ska göras med det belopp som är den bästa uppskattningen av det som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen. Där effekt av när i tiden betalning sker är väsentlig, ska avsättningen utgöras av nuvärdet av de utbetalningar som förväntas krävas för att reglera förpliktelsen.
- *Exploateringsverksamhet*, kommunen har under 2017 exploaterat tomtmark och balansposten uppgår till 7,2 mnkr. Det finns inga dokumenterade riktlinjer eller rutiner för redovisning och matchning av intäkter och kostnader för denna verksamhet. Vi kan utifrån granskningen inte bedöma om redovisningen är korrekt men bedömer inte att resultatfelet bör vara materiellt.
- En korrigerig av ingående eget kapital har gjorts utifrån en rättelse av fel gällande förtroendevaldas avsättning för ålderspension med motsvarande 10,5 mnkr. Detta följer RKR:S rekommendation 14.1 Byte av redovisningsprinciper, ändringar i uppskattningar och bedömningar av rättelse av fel. Rättelsen påverkar inte resultat och ställning för 2017.
- Kundfordringar innehåller förfallna fordringar överstigande 6 månader uppgående till 0,9 mnkr. Ingen reservering för kundförluster har gjorts.

Det faktum att kommunen inte har övergått till komponentavskrivning innebär att det finns osäkerheter vid redovisning av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar. Vi kan utifrån granskningen inte bedöma storleken på felet. Övriga noteringar ovan bedöms inte som materiella och bedöms därför inte påverka räkenskaperna för år 2017 i väsentlig omfattning.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna har nu till viss del anpassats till RK 8.2 Sammanställd redovisning och redovisas nu jämte kommunens och en jämförelse görs mot föregående år. Även noter till resultat- och balansräkningen redovisas jämte kommunens och följer därmed kommunens uppställning.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR 8.2 ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Den sammanställda redovisningen ska innehålla särskilda upplysningar om ekonomi och verksamheten vilket bl.a. redovisas under rubrikerna "De kommunala bolagen" och "Framtidsbedömning" samt i noten "koncerninterna förhållanden". Vi menar att de särskilda upplysningarna även bör innehålla personalförhållanden och andra förhållanden

för styrning och uppföljning som exempelvis bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar i huvudsak tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper med nedanstående noteringar.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

Rekommendation m.m.	Efterlevnad	Avvikelse
RKR 8.2 Sammanställd redovisning	Delvis	Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet kan kompletteras med personalförhållanden och andra förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning som exempelvis en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker.
RKR 10.2 Avsättning för depone	Delvis	Nuvärdesberäkning har inte gjorts.
RKR 11.4 Redovisning av materiella anläggningstillgångar	Delvis	Uppgift om nyttjandeperiod bör kompletteras i redovisningsprinciperna. Enligt rekommendationen ska kommunen från och med räkenskapsåret 2014 tillämpa så kallad komponentavskrivning. Kommunen påbörjade 2015 komponentavskrivning på då under året aktiverade anläggningar. Under 2016 har arbetet med komponentavskrivning fortskridit, men arbetet är inte ännu i mål. Arbetet med att komponentindela återstoden av anläggningarna ska enligt uppgift slutföras under 2017.
RKR Information Övergång till komponentavskrivning	Ej uppfylld	Enligt informationen är det viktigt att man bland redovisningsprinciperna upplyser om vilka avvägningar och prioriteringar man gjort och hur långt man har kommit i processen att gå över till komponentavskrivning. Lämpligen görs detta genom upplysning om vilka tillgångsslag, beredningsgränser och kvarvarande nyttjandeperioder som varit vägledande vid prioritering av vilka tillgångar som delats upp på komponenter. Vidare saknas bedömning av resultateffekten av övergång till komponentavskrivningar.

3.4.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna är rättvisande med undantag av materiella anläggningstillgångar då kommunen inte har övergått till komponentavskrivning. Vi kan utifrån granskningen inte bedöma storleken på felet. Räkenskaperna är i övrigt upprättade enligt god redovisningssed.

2018-03-28

Carin Hultgren
Uppdragsledare

Anneth Nyqvist
Projektledare